

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН ХАРЬЯА
ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

**ХОВД АЙМГИЙН МӨНХХАЙРХАН СУМЫН ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН
ЗАХИРАГЧИЙН 2020 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН**

Аудитын код: ХОА-2021/6/СТА-ТТЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn

Ховд хот
2021 он

Тэргүүлэх аудитор: Х.Болдбаатар
Утас: 70433061
Цахим хаяг: Boldbaatar.Kh @audit.gov.mn
Аудитын менежер: А.Цэцэгсүрэн
Утас:70432545
Цахим хаяг: Tsetsegsuren.A@audit.gov.mn
Аудитор: Д.Эрдэнэцэцэг
Утас: 70432545
цахим хаяг: Erdenetsetseg.D@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

Агуулга.....	1
1. ТӨРИЙН АУДИТЫН САНАЛ, ДҮГНЭЛТ	2
2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН	4
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан.....	4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан	6
2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	9
2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	13
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	14
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан	16
3. АУДИТЫН ТАЙЛАН.....	17
3.1. Ерөнхий зүйл	17
3.2 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй	18
3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт	18
3.4 Материаллаг байдал.....	19
3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт	19
3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө.....	19
3.5.2 Авлага.....	19
3.5.3 Бараа материал	20
3.5.4 Үндсэн хөрөнгө	21
3.5.5 Өр төлбөр	21
3.5.6 Засгийн газрын хувь оролцоо.....	22
3.5.10 Орлогын данс	22
3.5.11 Зардлын данс	23
3.6 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга	23
3.7 Шилэн дансны мэдээлэл	26
3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга	26
3.9 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн	26
3.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал.....	28
4. Менежментийн захидал.....	29
4. 5.Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт	30

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагуудын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурал
ЗД	Засаг дарга
ЭМТ	Эрүүл мэндийн төв
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан

1. ТӨРИЙН АУДИТЫН САНАЛ, ДҮГНЭЛТ

**ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**
84000 ЦэмБэгарав Бас, Жаргалант сум, Ховд
Утас: 978-70433061, Факс: 978-70433061
E-mail: khovd@audit.gov.mn

МӨНХХАЙРХАН СУМЫН ЗАСАГ
ДАРГА Б.БАТБОЛД ТАНАА

2021.03.25 № 2/20
танай _____ -ны № _____ -т

АУДИТЫН САНАЛ ДҮГНЭЛТ

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Аудитын гол асуудалд дурдсан алдаа, зөрчлийн үр нөлөөг тооцвол Мөнххайрхан сумын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, үр дүнгийн тайлан материаллаг алдаатай, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан холбогдох журамд нийцүүлэн үнэн зөв, шударга толилуулаагүй байна. Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан материаллаг алдаагүй илэрхийлэгдсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, гарын авлагын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Бусад мэдээлэл

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Бусад мэдээлэл нь байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт, үйл ажиллагааны тайлан зэрэг санхүүгийн ба санхүүгийн бус мэдээллийг агуулсан байна.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Аудитын гол асуудал

СХС-ийн зээлийн эргэн төлөлт хангалтгүй, хийж хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан байхгүй, зориулалтын дагуу ашиглахгүй байгаа зээлтэй, зээл олоосон зээлийн гэрээ гарын үсгээр баталгаажуулаагүй, хувийн хэргийн баримтын бүрдэл хангалтгүй, үндсэн хөрөнгийн бүртгэлд тавих хяналт сул, үнэ төлбөргүй авах хөрөнгийн орлогыг үр дүнд буруу тайлагнасан, засгийн газрын 10-р тогтоолын хэрэгжилт хангалтгүй, ТШЗ-ийн тайланд үнэ төлбөргүй хөрөнгө дутуу авсан, ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн ажлын анхан шатны баримтын бүрдэл хангалтгүй, ихэнх ажлууд хүлээн авсан актгүй, явцын хяналт хийгдээгүй, ажлын гүйцэтгэлийн тайлан байхгүй, ө баримтагүй гүйлгээ хийсэн, урсгал зардалд зарцуулсан, чиг үүргийн байгууллагаас өөр байгууллагын хөрөнгө санхүүжүүлсэн, урьдчилж гарсан зардыг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй, малжуулах зээлийн

021020783

мэдээллийг тогтоосон хугацаанд шаардан гаргуулах, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.2.5-д дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянаж ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан баталгаажуулах, Төсвийн тухай хуулийн 5-р зүйлийн 5.1.2-д "төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх", "эрх ба үүрэг", "үнэн зөв байдал", "оршин байх", "толилуулга ба тодруулга", "тохиолдсон байх", "иж бүрэн байх" гэсэн батламж мэдээдлүүдийг ханагахгүй байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан холбогдох журам, зааврын дагуу үнэн зөв, шударга бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэж болох материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтуудыг хэрэгжүүлэх хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар түүнийг бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Х.БОЯДБААТАР

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(төгрөгөөр)

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	686,175,865.34	585,030,420.94
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	171,414,385.49	65,579,311.40
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	171,414,385.49	65,579,311.40
3121	Төгрөг	171,414,385.49	65,579,311.40
31211	Төрийн сангийн харилцах	171,414,385.49	65,579,311.40
33	АВЛАГА	190,564,867.60	190,817,162.42
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	374,471.15	521,140.42
33402	Татвар, НДШ – ийн авлага /ТӨҮГ/	367,087.79	-
335	Бусад авлага	4,316.00	-
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	4,316.00	-
336	Зээлийн авлага	189,818,992.66	190,296,022.00
3361	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	189,818,992.66	190,296,022.00
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	189,818,992.66	190,296,022.00
34	УРЬДЧИЛГАА	136,529,450.00	112,219,900.00
34300	Тусгай зориулалтын сан	49,920,000.00	49,920,000.00
34600	Урьдчилж гарсан зардал	86,609,450.00	62,299,900.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	187,667,162.25	216,414,047.12
351	Түүхий эд материал	6,532,375.94	20,030,542.42
35130	Эм боох материал	6,532,375.94	20,030,542.42
35300	Бэлэн бүтээгдэхүүн	9,480,500.00	9,172,500.00
354	Хангамжийн материал	171,654,286.31	187,211,004.70
35410	Бичиг хэргийн материал	4,246,593.00	3,339,670.00
35420	Аж ахуйн материал	20,818,873.00	29,510,343.00
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	271,000.00	271,000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	17,362,735.00	11,113,072.00
35450	Барилгын засварын материал	2,747,200.00	3,716,140.00
35460	Хүнсний материал	19,830,505.00	19,573,000.00

35470	Бусад хангамжийн материал	106,377,380.31	119,687,779.70
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>3,496,267,318.67</u>	<u>3,955,630,704.75</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,496,267,318.67	3,955,630,704.75
392	Биет хөрөнгө	3,360,451,418.63	3,820,406,754.75
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	2,919,190,958.00	3,060,390,958.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(220,456,095.20)	(339,903,938.51)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	221,543,460.00	300,993,460.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(140,453,345.29)	(169,138,474.22)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	592,196,292.00	683,825,115.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(478,005,891.94)	(519,238,202.85)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	236,036,572.00	252,204,504.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(140,532,569.48)	(145,731,228.26)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	353,544,988.00	660,444,041.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(180,043,360.71)	(211,346,295.33)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	313,979,522.00	387,224,922.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(158,725,706.75)	(189,712,859.30)
39217	Ном	42,176,596.00	50,394,753.22
393	Биет бус хөрөнгө	135,815,900.04	135,223,950.00
39301	Програм хангамж	4,310,000.00	3,120,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,705,099.96)	(1,107,050.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	133,211,000.00	133,211,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>4,182,443,184.01</u>	<u>4,540,661,125.69</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>12,719,161.37</u>	<u>2,435,765.00</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	12,719,161.37	2,435,765.00
413	Өглөг	12,719,161.37	2,435,765.00
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	495,312.77	1,686,965.00
4136	Бусад өглөг	-	748,800.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	-	748,800.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>4,169,724,022.64</u>	<u>4,538,225,360.69</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	4,169,724,022.64	4,538,225,360.69
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	2,353,380,153.50	2,353,488,923.50
51101	Өмч: - төрийн	2,353,380,153.50	2,353,488,923.50
512	Хуримтлагдсан үр дүн	520,230,397.77	889,004,549.72

51210	Өмнөх үеийн үр дүн	380,526,468.65	511,002,968.01
51220	Тайлант үеийн үр дүн	139,703,929.12	378,001,581.71
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,296,113,471.37	1,295,731,887.47
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	4,182,443,184.01	4,540,661,125.69

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(төгрөгөөр)

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	2,588,921,536.15	3,494,541,468.97
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	186,787,255.15	54,025,061.25
110	Орлогын албан татвар	24,884,190.15	43,621,443.25
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	24,884,190.15	43,621,443.25
110002	Үйл ажиллагааны орлого	1,332,000.00	7,032,774.00
110003	Хөрөнгийн орлого	13,191,618.15	16,487,077.99
110008	Шууд бус орлого	10,360,572.00	20,101,591.26
113	Хөрөнгийн албан татвар	4,980,000.00	4,872,000.00
113002	Бууны албан татвар	4,980,000.00	4,872,000.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	156,923,065.00	5,531,618.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	2,819,645.00	3,259,845.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	907,895.00	759,420.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	325,600.00	461,850.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	1,586,150.00	2,038,575.00
1181	Газрын төлбөр	-	352,509.00
118101	Газрын төлбөр		352,509.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	154,103,420.00	1,919,264.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	299,500.00	309,764.00
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	1,758,870.00	1,609,500.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	32,998,142.00	574,332,063.72
120	Нийтлэг татварын бус орлого	32,998,142.00	574,332,063.72
120003	Торгуулийн орлого	800,000.00	1,700,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	32,198,142.00	572,632,063.72
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,480,600.00	829,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	400,000.00	1,325,000.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	28,317,542.00	570,478,063.72
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,369,136,139.00	2,866,184,344.00

1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,223,160,100.00	1,433,947,700.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,223,160,100.00	1,433,947,700.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	93,218,865.00	200,340,019.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	1,100,000.00	2,350,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	74,260,176.00	179,374,516.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	9,919,070.00	12,602,503.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	7,939,619.00	6,013,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,032,326,964.00	1,190,608,848.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	481,162,984.00	635,001,548.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	447,280,500.00	492,697,800.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	103,883,480.00	62,909,500.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	-	18,889,427.00
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		18,889,427.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	20,430,210.00	22,398,350.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	20,430,210.00	22,398,350.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2,540,442,465.35	3,111,306,418.65
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,540,442,465.35	3,098,886,018.65
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,021,406,481.35	2,328,442,279.96
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,233,933,525.00	1,462,055,843.38
210101	Үндсэн цалин	1,165,088,677.00	1,184,726,231.38
210102	Нэмэгдэл	45,346,241.00	181,536,262.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	4,626,000.00	4,216,000.00
210104	Урамшуулал	18,872,607.00	91,577,350.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	155,511,733.11	185,101,221.37
210201	Тэтгэврийн даатгал	106,395,533.80	127,827,062.12
210202	Тэтгэмжийн даатгал	12,480,930.94	14,889,588.28
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	9,956,027.65	11,840,009.93
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,500,919.36	2,774,911.13
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	24,178,321.36	27,769,649.91
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	76,741,944.60	73,594,414.40
210301	Гэрэл, цахилгаан	28,749,679.60	25,805,467.00
210302	Түлш, халаалт	46,767,265.00	46,575,627.40
210303	Цэвэр, бохир ус	1,225,000.00	1,213,320.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	141,616,434.00	207,668,405.02

210401	Бичиг хэрэг	8,209,441.00	8,346,623.00
210402	Тээвэр, шатахуун	37,261,075.00	35,705,748.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,575,600.00	6,026,672.00
210404	Ном, хэвлэл		39,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	647,000.00	2,500,100.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	945,148.00	23,617,008.66
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	2,530,590.00	1,229,950.31
210408	Бараа материал акталсны зардал		904,353.05
210410	Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/	87,447,580.00	129,298,950.00
2105	Нормативт зардал	106,284,265.88	60,396,011.32
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	39,947,170.89	20,929,795.32
210502	Хоол, хүнс	62,353,194.99	34,024,485.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	3,983,900.00	5,441,731.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	10,044,110.00	21,595,350.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	796,760.00	278,500.00
210602	Тавилга	2,383,600.00	760,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	200,000.00	140,000.00
210604	Урсгал засвар	6,663,750.00	20,416,850.00
2107	Томилолт, зочны зардал	9,303,000.00	3,988,800.00
210702	Дотоод албан томилолт	9,303,000.00	3,988,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	28,972,424.00	20,647,939.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	26,850,484.00	18,062,955.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	785,800.00	1,294,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ		300,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	260,000.00	340,984.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	30,000.00	28,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	247,000.00	405,000.00
210807	Газрын төлбөр	138,000.00	147,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	661,140.00	70,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	258,999,044.76	293,394,295.47
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	28,752,789.01	26,092,567.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	10,850,795.00	4,712,950.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	219,395,460.75	262,588,778.47
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	519,035,984.00	770,443,738.69
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	37,873,000.00	11,156,900.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	16,273,800.00	9,936,900.00

213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	20,509,200.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,090,000.00	1,220,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	481,162,984.00	11,135,337.00
213301	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	481,162,984.00	-
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		11,135,337.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	-	642,755,638.00
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага		635,001,548.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		7,754,090.00
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	105,395,863.69
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		55,347,663.69
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт		50,048,200.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	-	12,420,400.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр		12,420,400.00
220001	Барилга байгууламж		10,878,400.00
221001	Их засвар		1,500,000.00
222001	Тоног төхөөрөмж		42,000.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	48,479,070.80	383,235,050.32
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	20,219,717.76	5,233,468.61
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	20,219,717.76	5,233,468.61
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	(20,219,717.76)	(5,233,468.61)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	28,259,353.04	378,001,581.71

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(төгрөгөөр)

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	2,629,295,508.49	2,967,637,292.91
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	186,787,255.15	54,025,062.25
110	Орлогын албан татвар	24,884,190.15	43,621,443.25
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	24,884,190.15	43,621,443.25
110002	Үйл ажиллагааны орлого	1,332,000.00	7,032,774.00
110003	Хөрөнгийн орлого	13,191,618.15	16,487,077.99
110008	Шууд бус орлого	10,360,572.00	20,101,591.26
113	Хөрөнгийн албан татвар	4,980,000.00	4,872,000.00

113002	Бууны албан татвар	4,980,000.00	4,872,000.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	156,923,065.00	5,531,619.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	2,819,645.00	3,259,845.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	907,895.00	759,420.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	325,600.00	461,850.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	1,586,150.00	2,038,575.00
1181	Газрын төлбөр	-	352,509.00
118101	Газрын төлбөр		352,509.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	154,103,420.00	1,919,265.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	152,045,050.00	1.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	299,500.00	309,764.00
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	1,758,870.00	1,609,500.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	73,372,114.34	47,427,886.66
120	Нийтлэг татварын бус орлого	73,372,114.34	47,427,886.66
120003	Торгуулийн орлого	800,000.00	1,700,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	72,572,114.34	45,727,886.66
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	55,431,900.00	829,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	4,237,650.00	44,898,885.66
1200043	Урьд оны үлдэгдэлээс санхүүжих	12,902,564.34	1.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,369,136,139.00	2,866,184,344.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,223,160,100.00	1,433,947,700.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,223,160,100.00	1,433,947,700.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	93,218,865.00	200,340,019.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	1,100,000.00	2,350,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилалдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	74,260,176.00	179,374,516.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	9,919,070.00	12,602,503.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	7,939,619.00	6,013,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,032,326,964.00	1,190,608,848.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	481,162,984.00	635,001,548.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	447,280,500.00	492,697,800.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	103,883,480.00	62,909,500.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	-	18,889,427.00
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		18,889,427.00

1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	20,430,210.00	22,398,350.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	20,430,210.00	22,398,350.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	2,264,242,925.34	2,717,009,948.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,264,242,925.34	2,717,009,948.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,732,304,377.00	1,946,566,207.31
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,217,436,500.00	1,448,938,208.00
210101	Үндсэн цалин	857,825,653.00	989,573,434.00
210102	Нэмэгдэл	224,797,501.00	335,677,194.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	5,544,000.00	5,544,000.00
210104	Урамшуулал	61,925,846.00	81,117,923.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	67,343,500.00	37,025,657.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	152,004,400.00	181,253,005.31
210201	Тэтгэврийн даатгал	103,363,000.00	126,015,687.59
210202	Тэтгэмжийн даатгал	12,160,100.00	13,930,939.29
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	9,728,300.00	11,152,591.54
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,433,471.00	2,740,783.13
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	24,319,529.00	27,413,003.76
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	82,794,784.00	74,177,459.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	24,418,704.00	26,658,698.00
210302	Түлш, халаалт	57,174,080.00	46,305,440.00
210303	Цэвэр, бохир ус	755,600.00	1,213,320.00
210304	Байрны түрээс	446,400.00	1.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	51,849,370.00	63,294,872.00
210401	Бичиг хэрэг	7,252,500.00	6,432,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	35,661,070.00	36,577,100.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,550,000.00	5,757,972.00
210404	Ном, хэвлэл	317,100.00	457,100.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,690,900.00	2,690,900.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,377,800.00	11,379,800.00
2105	Нормативт зардал	109,405,110.00	79,749,883.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	29,770,660.00	37,166,703.00
210502	Хоол, хүнс	73,924,250.00	33,610,980.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	5,710,200.00	8,972,200.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	14,931,876.00	21,765,400.00

210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,460,500.00	2,150,100.00
210602	Тавилга		3,965,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	300,000.00	265,000.00
210604	Урсгал засвар	13,171,376.00	15,385,300.00
2107	Томилолт, зочны зардал	9,015,700.00	3,918,800.00
210702	Дотоод албан томилолт	9,015,700.00	3,918,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	52,812,340.00	38,766,780.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	50,167,940.00	35,685,796.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	969,400.00	1,269,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ		300,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	260,000.00	336,984.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	30,000.00	53,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	247,000.00	475,000.00
210807	Газрын төлбөр	138,000.00	147,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	1,000,000.00	500,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	42,054,297.00	34,701,800.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	29,373,819.00	28,867,000.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	12,680,478.00	5,834,800.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	531,938,548.34	770,443,740.69
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	37,873,000.00	11,156,901.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	16,273,800.00	9,936,900.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	20,509,200.00	1.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,090,000.00	1,220,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	12,902,564.34	11,135,337.00
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	12,902,564.34	11,135,337.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	-	642,755,638.00
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага		635,001,548.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		7,754,090.00
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	481,162,984.00	105,395,864.69
213501	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	481,162,984.00	1.00
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		55,347,663.69
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт		50,048,200.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	365,052,583.15	250,627,344.91
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	153,683,262.00	323,865,920.00

22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	153,683,262.00	323,865,920.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	153,683,262.00	323,865,920.00
220001	Барилга байгууламж	35,499,980.00	127,021,000.00
221001	Их засвар	8,000,000.00	21,500,000.00
222001	Тоног төхөөрөмж	12,000,000.00	51,000,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	38,445,300.00	10,000,000.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	59,737,982.00	114,344,920.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>(153,683,262.00)</u>	<u>(323,865,920.00)</u>
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	55,702,500.00	32,596,500.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	55,702,500.00	32,596,500.00
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	<u>(55,702,500.00)</u>	<u>(32,596,500.00)</u>
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	155,666,821.15	(105,835,075.09)
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	15,747,564.34	171,414,385.49
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	171,414,385.49	65,579,310.40

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2018 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,353,380,153.50	1,301,339,133.77	484,297,406.33	4,139,016,693.60
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			7,673,638.40	7,673,638.40
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,353,380,153.50	1,301,339,133.77	491,971,044.73	4,146,690,332.00
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт		-5,225,662.40		-5,225,662.40
C07	Тайлант үеийн үр дүн			28,259,353.04	28,259,353.04
C08	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,353,380,153.50	1,296,113,471.37	520,230,397.77	4,169,724,022.64
D01	2020 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	2,353,380,153.50	1,296,113,471.37	520,230,397.77	4,169,724,022.64
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	108,770.00	-108,770.00	-9,227,429.76	-9,227,429.76
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,353,488,923.50	1,296,004,701.37	511,002,968.01	4,160,496,592.88

D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт		-272,813.90		-272,813.90
D08	Тайлант үеийн үр дүн			378,001,581.71	378,001,581.71
D09	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,353,488,923.50	1,295,731,887.47	889,004,549.72	4,538,225,360.69

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан (төгрөгөөр)

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,207,430,300.00	2,113,845,507.31
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,996,245,100.00	1,921,728,007.31
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,981,243,400.00	1,910,571,107.31
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,468,798,600.00	1,448,938,208.00
210101	Үндсэн цалин	1,001,942,500.00	989,573,434.00
210102	Нэмэгдэл	339,892,400.00	335,677,194.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	5,544,000.00	5,544,000.00
210104	Урамшуулал	84,367,300.00	81,117,923.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	37,052,400.00	37,025,657.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	198,100,300.00	181,253,005.31
210201	Тэтгэврийн даатгал	139,448,300.00	126,015,687.59
210202	Тэтгэмжийн даатгал	14,663,100.00	13,930,940.21
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	11,730,400.00	11,152,591.54
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,932,400.00	2,740,783.21
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	29,326,100.00	27,413,002.76
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	81,708,700.00	74,177,458.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	14,491,700.00	26,658,698.00
210302	Түлш, халаалт	66,000,600.00	46,305,440.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,216,400.00	1,213,320.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	58,892,400.00	58,883,172.00
210401	Бичиг хэрэг	6,082,000.00	6,082,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	36,517,400.00	36,517,400.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,767,200.00	5,757,972.00
210404	Ном, хэвлэл	457,100.00	457,100.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,690,900.00	2,690,900.00

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	7,377,800.00	7,377,800.00
2105	Нормативт зардал	92,679,100.00	69,667,080.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	27,083,900.00	27,083,900.00
210502	Хоол, хүнс	56,623,000.00	33,610,980.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	8,972,200.00	8,972,200.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	18,374,700.00	16,998,800.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	6,000,000.00	6,000,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,976,700.00	3,918,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	33,584,500.00	32,957,184.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	500,000.00	500,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	24,128,400.00	23,777,400.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	15,001,700.00	11,156,900.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	15,001,700.00	11,156,900.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	159,521,000.00	159,521,000.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	159,521,000.00	159,521,000.00
220001	Барилга байгууламж	77,021,000.00	77,021,000.00
221001	Их засвар	21,500,000.00	21,500,000.00
222001	Тоног төхөөрөмж	51,000,000.00	51,000,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	10,000,000.00	10,000,000.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	51,664,200.00	32,596,500.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	51,664,200.00	32,596,500.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,207,430,300.00	2,125,747,892.97
1310	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,433,947,700.00	1,378,600,036.31
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,433,947,700.00	1,378,600,036.31
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	697,405,700.00	679,021,621.00
132001	Орон нутгийн төсвөөс	634,496,200.00	616,112,121.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	62,909,500.00	62,909,500.00
1340	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	22,407,700.00	22,398,350.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	22,407,700.00	22,398,350.00
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	53,669,200.00	45,727,885.66
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,605,000.00	829,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	52,064,200.00	44,898,885.66
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	14,934,614.34
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	26,837,000.00

6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	818	7,487
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	6	6
610001	Төсвийн байгууллага	6	6
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	133	131
620001	Удирдах ажилтан	12	12
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	70	70
620003	Үйлчлэх ажилтан	31	31
620004	Гэрээт ажилтан	20	18
63	СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО (ЖИЛИЙН ДУНДЖААР)	568	568
630	ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬД СУРАЛЦАГЧИД	443	443
630001	Төрийн өмчит ЕБС	443	443
631	СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГА	125	125
631001	Төрийн өмчит СӨБ байгууллага	125	125
64	ЭМЧЛҮҮЛЭГСЭДИЙН ТОО	-	6,651
640001	Улсын эмнэлгээр хэвтэн эмчлүүлэгсдийн тоо	-	382
640002	Улсын эмнэлгийн амбулатороор эмчлүүлэгсдийн тоо	-	6,269
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	133	131
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	9	9
650004	СӨБ болон бага, дунд боловсролын албан хаагч (ТҮБД)	43	43
650006	Соёл урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮСУ)	5	5
650008	Эрүүл мэндийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮЭМ)	17	17
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	44	44
650010	Гэрээт ажилтан	8	6
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	7	7

4.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан (төгрөгөөр)

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	93,218,865	200,340,019
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	27,358,689	46,239,499
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	26,988,689	46,239,499
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,400,000	-
210102	Нэмэгдэл	1,400,000	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	724,070	4,411,700
210401	Бичиг хэрэг	540,500	350,000

210402	Тээвэр, шатахуун	183,570	59,700
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс		4,002,000
2105	Нормативт зардал	1,108,500	10,082,803
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	990,500	10,082,803
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	118,000	-
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	4,728,476	15,011,000
210602	Тавилга		3,965,000
210604	Урсгал засвар	4,728,476	11,046,000
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,964,240	5,809,596
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	2,964,240	5,809,596
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	16,063,403	10,924,400
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	8,641,119	10,924,400
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	7,422,284	-
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	370,000	-
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	370,000	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	370,000	-
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	65,860,176	154,100,520
220001	Барилга байгууламж		50,000,000
223001	Бусад хөрөнгө	10,500,000	104,100,520
225001	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	37,405,176	-
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	93,218,865	200,340,019
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	93,218,865	200,340,019
	Эх үүсвэрийн дүн	93,218,865	200,340,019
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	1,100,000	2,350,000
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	74,260,176	179,374,516
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	9,919,070	12,602,503
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	7,939,619	6,013,000
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	-	-
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		-

3. АУДИТЫН ТАЙЛАН

3.3 3.1. Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-т заасны дагуу Мөнххайрхан сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүн, дүгнэлтийг төсвийн төвлөрүүлэн захирагч, засаг дарга Б.Батболд танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн зүйлс, гаргасан шийдлүүд,

анхаарал хандуулахуйц залруулаагүй материаллаг болон материаллаг бус алдаа зөрчил зэрэг аудитын үр дүнгийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудитын дүнд үндэслэсэн үйлчлүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэл, тайлагнал, төрийн сангийн дотоод хяналтын системийг боловсронгуй болгох, хөрөнгийн бүртгэлд тавих хяналтыг сайжруулах зэрэг зөвлөмжүүдийг Менежментийн захидалд тусгасан болно.

Аудитыг 2021 оны 03 дугаар сарын 20-ны өдрөөс 2021 оны 03 дугаар сарын 25-ны хооронд гүйцэтгэж, аудитын тайланг 2021 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдөр эцэслэн баталгаажуулж төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид хүргүүлэхээр төлөвлөн Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Д.Эрдэнэцэцэг гүйцэтгэв.

Мөнххайрхан сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Төрийн аудитын газарт 2021 оны 02 дугаар сарын 24-ний өдрийн 1/70 тоот албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.4 3.2 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй

Мөнххайрхан сумын засаг дарга нь Монгол улсын Үндсэн хууль болон УИХ, Засгийн газраас гарч буй хууль тогтоомжид нийцүүлэн төрийн үйлчилгээг ард иргэдэд чанартай ил тод, тэгш хүргэж ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулан, хувь хүмүүс өрх гэрүүдэд өөрийгөө тэтгэн хөгжүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх, тэдний бие бялдар, сэтгэл зүйн сайн сайхан байдлыг хамгаалахад үйл ажиллагаагаа чиглүүлсэн байна. Тус сум нь 2020 оныг “Дэд бүтцийг сайжруулах, иргэдийн амьдрах таатай орчин бүрдүүлэх жил” гэсэн эрхэм зорилгын дор үйл ажиллагааны чиглэл зорилгоо тодорхойлон ажиллажээ.

Дээрх эрхэм зорилгынхоо хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааны стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлэхээр тодорхойлсон байна. Үүнд:

- *Аймгийн засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хүрээнд сумынхаа эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийг эрчимжүүлж, байгаль орчин, бизнест ээлтэй ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлэх*
- *Төрийн үйлчилгээг чанарын шинэ шатанд гаргаж, ард иргэдийнхээ амьдрах орчныг сайжруулах, аж амьдралыг дээшлүүлэх олон талт үйл ажиллагаа явуулах*

3.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт

Мөнххайрхан сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

Ховд аймгийн Засаг даргын дэргэдэх санхүү, дотоод аудитын албанаас 2020 онд сумын ТТЗ-ын санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийж анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу, кассын журам зөрчсөн, шатахуун илүү зарцуулсан, эм орлого аваагүй, хүүхдийн хоол илүү зарцуулсан, өвс тэжээл орлого аваагүй, зориулалт бус зарцуулсан, хугацаа хэтэрсэн зээлд алданги тооцоогүй зэрэг зөрчилтэй холбоотой 15645.9 мянган төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоогдож зөвлөмж өгөгдсөн байна.

Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ын үндсэн үйл ажиллагаа, санхүүгийн дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд “Дунд” гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад үр нөлөөтэй гэж үзлээ.

3.6 3.4 Материаллаг байдал

Аудитыг төлөвлөх үе шатны материаллаг байдлын түвшнийг Б201, аудитыг гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлын түвшнийг В401 маягтаар тус тус баримтжуулан баталгаажуулав.

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт орлогыг сонгож, эрсдэлийн түшинг “Дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын хувь хэмжээг 1 хувиар тогтоов.

Энэ нь материаллаг байдлыг үнэ цэнэ талаас нь авч үзэхийн тулд санхүүгийн тайлангийн хамгийн чухал хэсгүүд болох нийт орлогыг /өөрийн орлого, төсвийн санхүүжилт, татвар болон татварын бус орлого / сонгон авч үзлээ.

Төлөвлөлтийн үе шатанд 2019 оны жилийн эцсийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангаас тооцсон бол гүйцэтгэлийн үе шатанд 2020 оны жилийн эцсийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн нийт орлого 3494541.5 мянган төгрөгөөс 1 хувиар тооцож 34945.4 мянган төгрөгөөр материаллаг байдлыг тооцсон болно.

3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт

3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 171414.4 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 65579.3 мянган төгрөг болж, 105835.1 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №1 Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл		/мянган төгрөг/	
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Төрийн сан	156,479.8	38,742.3	(117,737.5)
ОНХС	-	-	-
СХС	14,934.6	26,837.0	11,902.4
Нийт	171,414.4	65,579.3	(105,835.1)

Эх сурвалж: Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайла

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд байгаа 65579.3 мянган төгрөг төрийн сангийн урсгал санхүүжилтийн харилцах дансанд байршиж байгаа бөгөөд арилжааны банканд харилцах данс байхгүй байна.

3.5.2 Авлага

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 327094.1 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 303037.0 мянган төгрөг болж 24057.1 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №.2. Авлагын үлдэгдэл		/мянган төгрөг/	
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	374.5	521.1	146.6
Байгууллагаас авах авлага	367.1	-	(367.1)
Хувь хүмүүсээс авах авлага	4.0	-	(4.0)
Урьдчилж гарсан зардлын авлага	136,529.5	112,219.9	(24,309.6)
Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	189,819.0	190,296.0	477.0
Дүн	327,094.1	303,037.0	(24,057.1)

Эх сурвалж: Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлагын үлдэгдэлд олон жилийн насжилттай сум хөгжүүлэх сангийн 128105.8 мянган төгрөг, хугацаандаа байгаа болон бусад 62190.2 мянган төгрөгийн авлага, урьдчилж гарсан зардлын авлага 112219.9 мянган төгрөг, бусад 521.1 мянган төгрөгийн авлагууд байна.

Сум хөгжүүлэх сангийн зээл, зээлийн хүүгийн авлага оны эхэнд 189819.0 мянган төгрөг оны эцэст 190296.0 мянган төгрөгийн зээлийн авлагын үлдэгдэлтэй байсан ба тайлант онд 29000.0 мянган төгрөгийн зээл олгож, 34352.9 мянган төгрөгийн зээл, зээлийн хүү эргэн төлөгдөж, оны эцэст 26837.0 мянган төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлтэй гарсан байна.

Сум хөгжүүлэх сангаас 2017-2019 онуудад олгосон 22 иргэний 35365.7 мянган төгрөгийн зээлийн авлага нь хэвийн төлөгдөж, 2011-2016 онуудад олгосон 60 иргэнтэй холбогдох 145005.9 мянган төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн авлага сангийн эргэцийг удаашруулж, хөрөнгийн үр өгөөжийг бууруулж байна. Тухайн хугацаа хэтэрсэн 60 иргэнээс 8 иргэнтэй холбогдох 12287.6 мянган төгрөгийн авлагыг 2020 оны 1 дүгээр сард шүүх, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн байна. СХС-ийн 4612.5 мянган төгрөгийн зээлтэй 3 иргэн нас барсан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- Малжуулах зээлийн эргэн төлөлтийн тооцоо хийгээгүй, зээлдэгч иргэдийн хувийн хэргийн зээлийн мэдээлэл байхгүй байгаа 49920.0 мянган төгрөг, урьдчилж гарсан зардлын тооцоо хийж баталгаажуулаагүй, насжилт өндөртэй авлага бууруулаагүй 10400.0 мянган төгрөг,
- ЕБС-ийн хөл бөмбөгийн талбайн мөнгө урьдчилж олгоод гүйцэтгэгч байгууллагатай тооцоо нийлж актаар баталгаажуулаагүй, тоолуурын багцлалын урьдчилж гарсан зардлын одоог хүртэл хийгээгүй 50000.0 мянган төгрөг,
- ЭМТ-ийн тавилга хугацаандаа нийлүүлээгүйгээс урьдчилж гарсан зардлаар бүртгэж тооцоо нийлж актаар баталгаажуулаагүй 1899.9 мянган төгрөг,
- Сум хөгжүүлэх сангаас 2016 оос өмнө олгосон 49 иргэнтэй холбогдох 128105.8 мянган төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн зээлийн авлага сангийн эргэцийг удаашруулж, хөрөнгийн үр өгөөжийг бууруулж байна.

3.7 3.5.3 БАРАА МАТЕРИАЛ

Бараа материалын эхний үлдэгдэл 187667.2 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 216414.0 мянган төгрөг болж, 28746.8 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт № 3. Бараа материалын үлдэгдэл		/мянган төгрөг/		
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	
Эм боох материал	6,532.4	20,030.5	13,498.1	
Бэлэн бүтээгдхүүн	9,480.5	9,172.5	(308.0)	
Бичиг хэргийн материал	4,246.6	3,339.7	(906.9)	
Аж ахуйн материал	20,818.9	29,510.3	8,691.4	
Сэлбэг хэрэгсэл	271.0	271.0	-	
Түлш, шатах тослох материал	17,362.7	11,113.1	(6,249.6)	
Барилгын засварын материал	2,747.2	3,716.1	968.9	
Хүнсний материал	19,830.5	19,573.0	(257.5)	
Бусад хангамжийн материал	106,377.4	119,687.8	13,310.4	
Дүн	187,667.2	216,414.0	28,746.8	

Эх сурвалж: Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагуудын бараа материалын үлдэгдэл 28746.8 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант онд эм, ариутгалын бодис болон ажилчдын нормын хувцас, хүнс нөөцөлж авсан байгаа нь нөлөөлж байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- Сумын сургуулийн хүүхдийн хоолны мөнгө тушаал шийдвэргүй зарлагдсан, хүнсний материалын тооллого хийж үлдэгдлийг баталгаажуулаагүй, балансын үлдэгдэл, нярвын тайлангийн үлдэгдэл зөрүүтэй байгаа 11692.1 мянган төгрөгийн зөрчил илэрсэн байна.

Дээрх алдаа зөрчлийг төсвийн шууд захирагч нарын тайланд тусган шийдвэрлэснийг Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч дотоод хяналт хэрэгжүүлэн ажиллах шаардлагатай байна.

3.5.4 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 4816189.4 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 5531808.7 мянган төгрөг болж, 715619.3 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт № 4. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл		/мянган төгрөг/	
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бүүралт (-)
Барилга байгууламж, орон сууц	2,919,190.9	3,060,390.9	141,200.0
Тээврийн хэрэгсэл	221,543.4	300,993.5	79,450.1
Машин тоног төхөөрөмж	592,196.4	683,825.1	91,628.7
Тавилга эд хогшил	236,036.6	252,204.6	16,168.0
Зам гүүрийн байгууламж	353,545.0	660,444.0	306,899.0
Дуусаагүй барилга байгууламж	-	-	-
Номын фонд	42,176.6	50,394.7	8,218.1
Бусад үндсэн хөрөнгө	313,979.5	387,224.9	73,245.4
Программ хангамж	4,310.0	3,120.0	(1,190.0)
Бусад биет бус хөрөнгө	133,211.0	133,211.0	-
Дүн	4,816,189.4	5,531,808.7	715,619.3

Эх сурвалж: Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 11280.1 мянган төгрөг, балансаас баланст шилжүүлэн авсан 2250.0 мянган төгрөг, үнэ төлбөргүй авсан 717901.5 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн, хандивын хөрөнгөөр 17122.0 мянган төгрөг, акталсан 32714,1 мянган төгрөгөөр шилжүүлсэн хөрөнгө 220.2 мянган төгрөгөөр хасагдсан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- Засаг даргын Тамгын газар болон төсөвт байгууллагууд тайлант онд үндсэн хөрөнгийн бүртгэлд тавих хяналт сул, үнэ төлбөргүй авах хөрөнгийн орлогыг үр дүнд буруу тайлагнасан, засгийн газрын 10-р тогтоолын хэрэгжилт хангалтгүй, ТШЗ-ийн тайланд үнэ төлбөргүй хөрөнгө дутуу авсан 2680533.3 мянган төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

3.5.5 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 12719.2 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 2435.8 мянган төгрөг болж 10283.4 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №5. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл /мянган төгрөг/				
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өссөн+ Буурсан -	Дүнд эзлэх хувь
Богино хугацаат өр төлбөр дүн				
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	495.3	1,687.0	1,191.7	29.4
Хувь хүнд төлөх өглөг	5,734.6		(5,734.6)	
Дансны өглөг /ОНӨААТҮГ/			-	
Байгууллагад төлөх өглөг/ ОНӨААТҮГ/	6,063.7		(6,063.7)	
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг			-	
Байгууллагад төлөх өглөг	425.6	748.8	323.2	56.8
Нийт дүн	12,719.2	2,435.8	(10,283.4)	86.2
<i>Эх сурвалж: Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайл</i>				

Богино хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлд 2435.8 мянган төгрөгийн өр байна. Өндөр дүнтэй өглөгийг барагдуулсан, бага дүнтэй өглөгүүд дараа тайлангийн хугацаанд бүрэн барагдах боломжтой өглөгүүд байна.

3.5.6 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эхний үлдэгдэл 8339447.7 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 9076450.8 мянган төгрөг болж 737003.4 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт № 6. Засгийн газрын хувь оролцоо /мянган төгрөг/			
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт+/, бууралт /-/
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	4,169,724.0	4,538,225.4	368,501.4
Засгийн газрын оруулсан капитал	2,353,380.1	2,353,488.9	108.8
Эздийн өмчийн бусад хэсэг /ТӨҮГ/			-
Хуримтлагдсан үр дүн	520,230.4	889,004.6	368,774.2
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,296,113.2	1,295,731.9	(381.3)
Дүн	8,339,447.7	9,076,450.8	737,003.1
<i>Эх сурвалж: Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан</i>			

Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл дансны үлдэгдэл 1295731.9 мянган төгрөг болж 381.3 төгрөгөөр буурсан нь төсөвт байгууллагуудын дахин үнэлгээтэй хөрөнгө акталсантай холбоотой байна.

Хуримтлагдсан үр дүн 889004.6 мянган төгрөг болж 368774.2 мянган төгрөгөөр өссөн нь хөрөнгө оруулалтаар бий болсон, дээд шатны байгууллагаас үнэ төлбөргүйгээр хүлээн авсан хөрөнгийн бүртгэлтэй холбоотой байна.

3.5.10 Орлогын данс

Өмнөх оны үзүүлэлтээс орлого үр дүн материаллаг өөрчлөлт гарсан 238728.9 мянган төгрөгөөр өссөн байна. Тайлант оны орлогын үзүүлэлт татварын орлого 20358.2 мянган төгрөг, 164244.1 мянган төгрөгөөр үнэ төлбөргүй орлого, 54126.6 мянган төгрөгөөр нэмэлт санхүүжилтийн орлого нэмэгдсэнтэй холбоотой болно.

Аудитын илрүүлэлт:

- ИТХ-ын санхүүжилт илүү олгосон, төрийн сангийн дотоод хяналт хангалттай хэрэгжүүлээгүй 505.4 мянган төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

-Үйл ажиллагааны орлого дутуу төвлөрүүлсэн, сумдын байцаагч нарын гүйцэтгэлийн ажлын тайлан хангалтгүй, мэдээлэл өгдөггүй, татварын орлогын төлөвлөлт гүйцэтгэлд тулгуурлаагүй, газрын төлбөрийн орлогын мэдээлэл хангалтгүй, бүртгэл тооцоо судалгаа ирүүлээгүй 776.0 мянган төгрөгийн зөрчил байна.

3.5. Зардлын данс

Нийт зардал өмнөх оноос 96027.1 мянган төгрөгөөр буурсан байна. Төсөвт зөрдлөөс тогтмол зардал 3147.5 мянган төгрөгөөр, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр 45883.3 мянган төгрөгөөр, 46996.3 мянган төгрөгөөр, бараа үйлчилгээний бусад зардал 2034.0 мянган төгрөгөөр тус тус буурсан байна.

Зардлын данстай холбоотой 54079.2 мянган төгрөгийн зөрчил илэрлээ. Төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй, зориулалт бус, үрэлгэн зарцуулсан зөрчил илэрлээ.

Аудитын илрүүлэлт:

- ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн ажлын анхан шатны баримтын бүрдэл хангалтгүй, ихэнх ажлууд хүлээн авсан актгүй, явцын хяналт хийгдээгүй, ажлын гүйцэтгэлийн тайлан байхгүй, е баримтгүй гүйлгээ хийсэн, урсгал зардалд зарцуулсан, чиг үүргийн байгууллагаас өөр байгууллагын хөрөнгө санхүүжүүлсэн 53089.2 мянган төгрөг,
- ОНХС-ийн хөрөнгөөс хүлээн авалтын зардал гарган зориулалт бус зарцуулж журам зөрчсөн, хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй 990.0 мянган төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

3.6 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Орон нутгийн төсвийн орлого бүрдүүлэлт

Мөнххайрхан сумын ИТХ-ын 2020 оны орон нутгийн төсөв батлах тухай 10/02 дугаар тогтоолд Мөнххайрхан сумын Төвлөрүүлэн захирагчийн тайлант онд 35366.5 мянган төгрөгийн орлого орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 55724.7 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөөг 135 хувиар биелүүлсэн байна.

Хүснэгт дугаар №7 Орлогын төлөвлөгөө гүйцэтгэл		/мянган төгрөгөөр/			
д/д	Орлогын нэр төрөл	Орон нутгийн татварын орлого	2020.09.28/10/02 тоот тогтоолоор	Орлогын гүйцэтгэл	Зөрүү
	Нийт орлогын дүн	41,466.9	35,366.5	55,724.70	(20,358.2)
А	Нийт орлого тусламжийн дүн	41,466.9	35,366.5	55,724.70	(20,358.2)
Б	Нийт орлогын дүн	41,466.9	35,366.5	55,724.70	(20,358.2)
В	Суурь орлогын дүн	41,466.9	35,366.5	55,724.70	(20,358.2)
	Урсгал орлогын дүн	28,439.4	35,366.5	55,724.70	(20,358.2)
Г	Татварын орлого	28,439.4	33,366.5	54,024.70	(20,658.2)
1	Хувь хүний орлогын албан татвар	23,925.0	23,925.0	41,496.00	(17,571.0)
	Цалин хөлс түүнтэй адилтгах орлогын АТ				-
	Үйл ажиллагааны орлогын татвар	8,925.0	8,925.0	20,101.60	(11,176.6)
	ОТБТБАУ-ний орлогын албан татвар				-
	Хөрөнгийн орлого	14,000.0	14,000.0	16,487.10	(2,487.1)
	ХХОАТ-ын бусад орлого	1,000.0	1,000.0	4,907.30	(3,907.3)
	ХХОАТ-ын буцаан олголт				-
2	Өмчийн татвар	4,514.4	4,514.0	6,997.50	(2,483.5)
	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар			1,754.80	(1,754.8)
	Бууны албан татвар	4,514.4	4,514.0	4,872.00	(358.0)
	Иргэний эрх борлуулсан орлого	-		370.70	(370.7)
	Дотоодын бүтээгдэхүүн үйлчилгээний татвар	-	-	-	-
	Авто хэрэгсэлийн татвар				-
4	Бусад орлого	13,027.5	4,927.5	5,531.20	(603.7)
	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,450.0	2,450.0	759.40	1,690.6
	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	710.0	710.0	2,038.60	(1,328.6)
	Ан амьтан агнах зөвшөөрлийн хураамж	8,100.0	-		-
	Ус рашааны нөөц ашигласны төлбөр	267.5	267.5	309.70	(42.2)
	Газрын төлбөр			352.20	(352.2)
	Дуудлага худалдаа сонгон шалгаруулалт				-
	Ойн нөөц ашигласны төрбөр				-
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	1,200.0	1,200.0	1,609.50	(409.5)
	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	300.0	300.0	461.80	(161.8)
	Татварын хүү торгууль				-
Д	Татварын бус орлого	-	2,000.0	1,700.0	300.0
	Татварын алданги орлого				-
	Хүү торгуулийн орлого		2,000.0	1,700.0	300.0

Эх сурвалж: Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Төсвийн төлөвлөлт

Тус төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 2367276.3 мянган төгрөгөөр, нийт зарлагыг 2367276.3 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хэрэгжүүлэх 9 хөтөлбөрт зориулан 2207430.3 мянган төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 2049334.6 мянган төгрөгийг урсгал зардалд, 106431.5 мянган төгрөгийг хөрөнгийн зардалд 51664.2 мянган төгрөгийг эргэж төлөгдөх зээлд зарцуулахаар батлагджээ.

Нийт зардлын 1433947.7 мянган төгрөгийг улсын төсвөөс, 697405.7 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс, 22407.7 мянган төгрөгийг Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас, 53669.2 мянган төгрөгийг үндсэн болох туслах үйл ажиллагааны орлого, 106431.5 мянган төгрөгийг урьд оны үлдэгдлээс санхүүжүүлэхээр төлөвлөж санхүүжилтийг бүрэн олгосон байна.

Хүснэгт №.8. Санхүүжилтийн төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/мянган төгрөг/

Байгууллагын нэр	Мөнгөн хөрөнгийн		ЭХ ҮҮСВЭР						Хэмнэлт хэтрэлт	Тайлбар
	C1	C2	Нийт төлөвлөгөө			Эх үүсвэрийн гүйцэтгэл				
			Санхүүжилт	Өөрийн орлого	нийт	Санхүүжилт	өөрийн орлого	Нийт		
ЗДТГ	-	-	439,009.0	605.0	439,614.0	439,009.0	605.0	439,614.0	-	
ИТХ	-	-	52,258.4	-	52,258.4	52,763.8	-	52,763.8	505.4	ИТХ-д илүү санхүүжилт олгосон
СХС	14,934.6	26,837.0	51,664.2		51,664.2	44,498.9		44,498.9	(7,165.3)	СХС-ийн зээлийн эргэн төлөлт дутуу төвлөрсөн
ОНХС			62,909.5	-	62,909.5	62,909.5	-	62,909.5	-	
ОНБ дүн	14,934.6	26,837.0	605,841.1	605.0	606,446.1	599,181.2	605.0	599,786.2	(6,659.9)	
ЕБСургууль	-	-	847,194.8	400.0	847,594.8	847,194.8	400.0	847,594.8	-	
Хүүхдийн цэцэрлэг	-	-	264,394.3		264,394.3	264,394.3		264,394.3	-	
ЭМГ	-	-	402,935.9	-	402,935.9	402,926.5		402,926.5	(9.4)	
Соёлын төв	-	-	85,059.2	1,000.0	86,059.2	85,059.2	224.0	85,283.2	(776.0)	Орлого бүрэн төвлөрүүлээгүй
ТЗШ дүн	-	-	1,599,584.2	1,400.0	1,600,984.2	1,599,574.8	624.0	1,600,198.8	(785.4)	
Нийт	14,934.6	26,837.0	2,205,425.3	2,005.0	2,207,430.3	2,198,756.0	1,229.0	2,199,985.0	(7,445.3)	

Эх сурвалж: Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Үндсэн үйл ажиллагааны орлого 2005.0 мянган төгрөг бүрдүүлэхээр батлагдсан байна. Тайлант онд 1229.0 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж батлагдсан төсвөөс 776.0 мянган төгрөгөөр буурсан нь Соёлын төвийн үйл ажиллагааны орлого ковидын хөл хорио тогтоож үйл ажиллагаа явуулаагүйтэй холбоотой байна. ИТХ-ын санхүүжилт илүү олгож олгосон санхүүжилт ерөнхий орлогод төвлөрсөн байна. Эрүүл мэндийн даатгалаас 9.4 мянган төгрөг дутуу санхүүжсэн байна.

Туслах үйл ажиллагааны орлого 44498.9 мянган төгрөг бүрдүүлж, батлагдсан төсвөөс 7165.3 мянган төгрөгөөр буурсан нь СХС-гийн зээлийн эргэн төлөлтөөс оруулах орлого биелээгүйтэй холбоотой байна.

Хөрөнгө оруулалтын 10 төсөл, арга хэмжээнд 62909,5 мянган төгрөгийн санхүүжилт батлагдсанаас 62909.5 мянган төгрөгийн санхүүжилт олгож орон нутгийн хөгжлийн сангийн дансанд үлдэгдэлгүй байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл нь 2199985.0 мянган төгрөг зарцуулагдаж нийт зардал 98.0 хувьтай байгаа нь хөрөнгийн зардалтай холбоотой байна.

Нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт дансаар ХХҮХ-ээс ахмадын өдөрлөгт 2000.0 мянган төгрөг, тендерийн хураамж 350.0 мянган төгрөг, ДБХ сангаас бэлчээр хамгаалах 8924.4 мянган төгрөг, мал тооллогын зардал 3349.6 мянган төгрөг, үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон орлогоос 3517.0 мянган төгрөг, АОНХС-аас цэцэрлэгийн их засварын хөрөнгө оруулалт 104100.5 мянган төгрөг, ЕБС-д номын түрээсийн орлого 2460.0 мянган төгрөг, АОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар хөл бөмбөгийн талбайн санхүүжилт 50000.0 мянган төгрөг, түрээсийн орлогоос 2496.0 мянган төгрөг, ЭМГ-аас сорьц тээвэрлэх зардал 59.7 мянган төгрөг, эмийн үнэ 10082.5 мянган төгрөгийн орлого, нийт 187340 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлжээ.

Хүснэгт №.9. Нэмэлт данс

/мянган төгрөг/

		Бусад орлого	Нийт	
1	ЗДТГ	18141.0	18141.0	ОНХС хөрөнгө оруулалт, хүн амын тооллогын зардал, бэлчээр ашиглалтын хөрөнгө оруулалт
2	ЕБС	54956.0	54956.0	төсөвт байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны орлого, хөл бөмбөгийн талбайн хөрөнгө оруулалт
3	ЭМТ	10142.5	10142.5	ЭМГ -аас эм бэлдмэлийн үнэ, сорьц тээврийн ажлын хөлс
4	Цэцэрлэг	104100.5	104100.5	ОНХС-аас их засварын зардал
Нийт дүн		187340.0	187340.0	

Эх сурвалж: Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Үүнээс ахмадын өдөрлөгт 2000.0 мянган төгрөг, бичиг зардалд 350.0 мянган төгрөг, бэлчээр хамгаалж тор татсан 8924.4 мянган төгрөг, мал тооллогын зардал 3349.6 мянган төгрөг, цэцэрлэгийн барилгын их засварт 104100.5 мянган төгрөг, номын түрээсийн орлогыг БСУГ-т 2460.0 мянган төгрөг, хөл бөмбөгийн талбайн санхүүжилтийг он дамжуулан хийхээр урьдчилж гарсан зардлаар 50000.0 мянган төгрөг авлагаар тусгасан, сан техникийн засварт 2496.0 мянган төгрөг, сорьц тээвэрлэх зардалд 59.7 мянган төгрөг, өмнөх оны эмийн өр төлж 10082.5 мянган төгрөгийг тус тус зарцуулсан байна.

3.7 Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны цахим хуудсанд тайлант хугацаанд мэдээлбэл зохих 158 мэдээллээс 9 мэдээлэл хугацаа хоцроож 149 мэдээллийг бүрэн мэдээлсэн байна.

3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид 983.3 мянган төгрөгийн 1 алдаа зөрчилд төлбөрийн акт, 76209.4 мянган төгрөгийн 2 алдаа зөрчилд албан шаардлага, 80000.0 мянган төгрөгийн 3 алдаа зөрчилд зөвлөмж хүргүүлсэн ба хэрэгжилт 100% хэрэгжсэн байна.

Хүснэгт 10 Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн төлбөрийн акт, албан шаардлагын хэрэгжилт

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Биелэгдээгүй		Хэрэгжилтийн хувь
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	
Төлбөрийн акт	1	983.3	1	983.3			100
Албан шаардлага	2	76209.4	2	76209.4			100 %
Зөвлөмж	3	80000.0	3	80000.0			100%
Нийт	6	157192.7	6	157192.7			100%

Өмнөх онд өгсөн зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлж ажилласан байна.

3.9 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 6 төсвийн байгууллага, 2 тусгай сан нийт 8 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 4 байгууллагыг аудитад хамруулан дүгнэлт гаргаж, 4 тайланг түүвэрт хамруулсан байна.

Хүснэгт №11. Аудитад хамрагдсан хэлбэр, аудитын дүгнэлт

№	Байгууллагын ангилал, нэр	Санхүүгийн тайлангийн аудит хийсэн хэлбэр		Аудитын дүгнэлт		
		Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт	Зөрчилгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг
1		ЗДТГ		1		
2		ИТХ		1		
3	Төсвийн шууд захирагч	Сургууль	1			1
4		Цэцэрлэг	1		1	
5		ЭМТ	1		1	
6		Соёлын төв	1		1	
7	ОНТС	СХС		1		
8		ОНХС		1		
Дүн			4	4	3	1

Аудитад хамрагдсан харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй”-3, “Хязгаарлалттай”-1 нийт 4 дүгнэлт гаргасан байна.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаар илэрсэн алдаа, зөрчил:

Аудитаар нийт 2976219.5 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс 232105.0 мянган төгрөгийн 4 алдаа зөрчил арилгах 1 албан шаардлага, 2744114.5 мянган төгрөгийн алдаа зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх, хөрөнгө шийдвэрлэх 3 зөвлөмж өглөө.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн залруулга

Төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд залруулга хийгдээгүй болно.

Төвлөрүүлэн захирагчид хүргүүлсэн акт, албан шаардлага:

Аудитаар дараах 232105.0 мянган төгрөгийн залруулагдаагүй алдаа, зөрчилд албан шаардлага тогтоож хүргүүллээ. Үүнд:

1. Мөнгөн хөрөнгө

- 1.1. *Илрүүлэлт: ОНХС-ийн хөрөнгөөс хүлээн авалтын зардал гарган зориулалт бус зарцуулж журам зөрчсөн, хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй, төсвийн хөрөнгийн үр ашгийг бууруулсан 990.0 мянган төгрөгийн зөрчил дутагдал илэрлээ.*

Энэ нь Төрийн Төсвийн тухай хуулийн 16-р зүйлийн 16.5.5-д "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", 6-р зүйлийн 6.4.2-д "төрийн чиг үүрэгт хамаарахгүй хөтөлбөр, арга хэмжээг санхүүжүүлэхгүй байх", ОНХС-ийн 228-р журмын 4-р зүйлийн 4.2.4-д "аливаа аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэнд олгох буцалтгүй тусламж, дэмжлэг, тэтгэмж, урамшуулал"-д зарцуулахыг хориглоно" гэсэн хуулийн заалттай нийцээгүй, санхүүгийн тайлангийн иж бүрэн, үнэн зөв, байх батламж мэдээдлийг хангахгүй байна.

- 1.2. *Шийдвэрлэсэн нь: Сангийн хөрөнгийг зориулалт бусаар зарцуулсан байгаа 990.0 мянган төгрөгийн албан шаардлага бичих*

2. ОНХС, СХС-ийн зарцуулалт

- 2.1. *Илрүүлэлт: ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн ажлын анхан шатны баримтын бүрдэл хангалтгүй, ихэнх ажлууд хүлээн авсан актгүй, явцын хяналт хийгдээгүй, ажлын гүйцэтгэлийн тайлан байхгүй, ө баримтгүй гүйлгээ хийсэн, урсгал зардалд зарцуулсан, чиг үүргийн байгууллагаас өөр байгууллагын хөрөнгө санхүүжүүлсэн 53089.2 мянган төгрөг,*

- *Илрүүлэлт: СХС-ийн зээлийн эргэн төлөлт хангалтгүй, хийж хэрэжүүлсэн ажлын тайлан байхгүй, зориулалтын дагуу ашиглахгүй байгаа зээлтэй, зээл олгосон зээлийн гэрээ гарын үсгээр баталгаажуулаагүй, хувийн хэргийн баримтын бүрдэл хангалтгүй 128105.8 мянган төгрөг,*
- *Илрүүлэлт: Урьдчилж гарсан зардлыг тооцоо актаар баталгаажуулаагүй, өмнөх оны урьдчилж гарсан зардлын тооцоог хөрөнгө орлого авч бууруулсан боловч ашиглагдаад олон жил болсон тухайн хөрөнгийн эдийн засгийн үр өгөөжийн үнэлгээ хийгээгүй, малжуулах зээлийн эргэн төлөлтийн тооцоо хувийн хэргийн зээлийн мэдээлэл байхгүй 49920.0 мянган төгрөг,*

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6-р зүйлийн 6.4.8.төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсэхгүй байх, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.2.5-д дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянаж ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан баталгаажуулах Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20-р зүйлийн 20.2.3-д "холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах" гэсэн заалттай нийцээгүй, санхүүгийн тайлангийн иж бүрэн, үнэн зөв, байх батламж мэдээдлийг хангахгүй байна.

2.2. Шийдвэрлэсэн нь: Зээлийн эргэн төлөлтийн үр дүнг дээшлүүлж төсвийн хөрөнгийн зарцуулалтад тавих хяналтыг сайжруулах албан шаардлага бичих

Төвлөрүүлсэн захирагчид 2744114.5 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчилд өгсөн 3 зөвлөмжийг менежментийн захидалд дурдсан болно.

Харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайлангийн алдаа, зөрчил

Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ын нэгтгэлд хамрагдсан төсвийн шууд захирагчдын 2020 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 176921.3 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрч 134425.3 мянган төгрөгийн 3 алдааг залруулсан байна.

Залруулагдаагүй 42495.6 мянган төгрөгийн алдаа зөрчлөөс 690.3 мянган төгрөгийн 2 алдаа зөрчилд 2 төлбөрийн акт, 41805.6 мянган төгрөгийн 10 алдаа зөрчилд зөвлөмж өгөгдсөн байна. Нийт алдаа зөрчил, шийдвэрлэлтийг хүснэгтээр харуулбал:

Хүснэгт № 12. ТШЗ-ын нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар илэрсэн нийт алдаа зөрчил, шийдвэрлэлт /мянган.төгрөг/

№	Байгууллагын нэр	нийт илэрсэн алдаа зөрчил		Үүнээс залруулсан		Залруулаагүй алдаа, зөрчил		Үүнээс: Залруулаагүй алдаа, зөрчлийн шийдвэрлэлт			
								Төлбөрийн акт		Зөвлөмж	
		тоо	дүн	тоо	дүн	тоо	дүн	тоо	дүн	тоо	дүн
1	Сургууль	6	45,474.9	1	5,745.2	5	39,729.3	1	396.3	4	39,333.3
2	Цэцэрлэг	5	119,368.9	1	116,896.6	4	2,472.3			4	2,472.3
3	ЭМТ	2	294.0			2	294.0	1	294.0	1	-
4	Соёлын төв	2	11,783.5	1	11,783.5	1	-	-	-	1	-
		15	176,921.3	3	134,425.3	12	42,495.6	2	690.3	10	41,805.6

3.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Дараагийн аудитаар авч үзэх асуудал хөрөнгө оруулалтаар хийгдэж байгаа хөрөнгө үзэх шаардлагатай гэж үзлээ.

3.8 4. МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ

Менежментийн захидалд 2744114.5 мянган төгрөгийн зөрчлийг цаашид анхаарвал зохих асуудлын тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

1. Дотоод хяналттай холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт: ИТХ-ын санхүүжилт илүү олгосон, төрийн сангийн дотоод хяналт хангалттай хэрэгжүүлээгүй 505.3 мянган төгрөг, үйл ажиллагааны орлого дутуу төвлөрүүлсэн, сумдын байцаагч нарын гүйцэтгэлийн ажлын тайлан хангалтгүй, мэдээлэл өгдөггүй, татварын орлогын төлөвлөлт гүйцэтгэлд тулгуурлаагүй, газрын төлбөрийн орлогын мэдээлэл хангалтгүй, бүртгэл тооцоо судалгаа ирүүлээгүй 776.0 мянган төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

1.2. Эрсдэл: Төсвийн хөрөнгийг зориулалт бусаар зарцуулах, төсвийн орлого бүрдэхгүй байх, дотоод хяналт хэрэгжихгүй байх

1.3. Өгсөн зөвлөмж: Төсвийн тухай хуулийн 5-р зүйлийн 5.1.2-д "төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх", 41-р зүйлийн 41.2.1-д "хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 17-р зүйлийн 17.1.2-д "холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, хянах" гэсэн заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах, байцаагч нарын ажлын үр дүнг дээшлүүлэх, төсвийн орлого бүрдүүлэлтэд тавих хяналтыг сайжруулах

1.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Хүлээн зөвшөөрсөн

2. Урьдчилж гарсан зардалтай холбоотой

2.1. Илрүүлэлт: Урьдчилж гарсан зардлыг тооцоо актаар баталгаажуулаагүй, өмнөх оны урьдчилж гарсан зардлын тооцоог хөрөнгө орлого авч бууруулсан боловч ашиглагдаад олон жил болсон тухайн хөрөнгийн эдийн засгийн үр өгөөжийн үнэлгээ хийгээгүй, малжуулах зээлийн эргэн төлөлтийн тооцоо хувийн хэргийн зээлийн мэдээлэл байхгүй 62299.9 мянган төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

2.2. Эрсдэл: Сангийн хөрөнгийн үр дүн буурах, бусдад тэгш байдлыг олгохгүй байх, холбогдох хууль дүрэм журам хэрэгжихгүй байх.

2.3. Өгсөн зөвлөмж: Засгийн газрын 311 дүгээр тогтоолын 1.5-д "энэ журмын 1.4-т зааснаас бусад тохиолдолд "Дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам"-ыг тухайн байгууллага, аж ахуйн нэгж өөрөө баталж мөрдөнө", 3.5-д "дотоод хяналт шалгалтын нэгж, ажилтан нь хяналтын ажлын дүн, авсан арга хэмжээний талаар улиралд 1 доошгүй удаа тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлагын хурлаар хэлэлцүүлж, шаардлагатай бол шийдвэр гаргуулан хамт олонд мэдээлнэ", 3.6-д "дотоод хяналт шалгалтын нэгж, ажилтан нь эрх бүхий албан тушаалтны баталсан удирдамжийн дагуу дотоод хяналт шалгалтыг гүйцэтгэнэ" гэсэн заалтуудыг мөрдөж ажиллах, малжуулах зээлийн хөрөнгийн үр өгөөжийг дээшлүүлэх

2.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Үйлчлүүлэгч байгууллага хүлээн зөвшөөрсөн

3. Үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой асуудал

3.1. Илрүүлэлт: Үндсэн хөрөнгийн бүртгэлд тавих хяналт сул, үнэ төлбөргүй авах хөрөнгийн орлогыг үр дүнд буруу тайлагнасан, засгийн газрын 10-р тогтоолын хэрэгжилт хангалтгүй, төсвийн харьяа байгууллагууд санхүүгийн тайланд хөрөнгө

оруулалтаар хэрэгжсэн үнэ төлбөргүй хөрөнгө орлого дутуу авсан 2680533.3 мянган төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

3.2. Эрсдэл: Төсвийн хөрөнгийн үр дүн буурах, төсвийн хөрөнгө эзэнгүйдэх, хяналт буурах, дотоод хяналт хэрэгжихгүй байх

3.3 Өгсөн зөвлөмж: Төсвийн тухай хуулийн 14-р зүйлийн 14.2.3-д "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангах, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20-р зүйлийн 20.2.6-д "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах", гэсэн заалтуудыг хэрэгжүүлж ажиллах, Засгийн газрын 10-р тогтоолын хэрэгжүүлэх, хөрөнгийн бүртгэлд тавих дотоод хяналтыг сайжруулах, орлого аваагүй хөрөнгийн асуудал шийдвэрлэх

3.4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Үйлчлүүлэгч байгууллага хүлээн зөвшөөрсөн

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2021 оны 6 дугаар сарын 15-ний дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Хавсралт

5. Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт

Огноо:	Аудитын нэр:	Мөнххайрхан сумын ТТЗ-ын 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан	Аудитын код:
2020			ХОА-2021/6/СТА-ТТЗ
Шалгагдсан байгууллагын нэр:	Мөнххайрхан сумын Засаг дарга		Мянган төгрөгөөр

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Аудитын байгууллага ас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
			Нэр	Албан тушаал	Овог нэр
1	Зээлийн эргэн төлөлт хангалтгүй, анхан шатны баримт дутуу, гарын үсгээр баталгаажуулаагүй зээл олгосон, малжуулах зээлийн тооцоо байхгүй, сангийн хөрөнгийн зарцуулалт хангалтгүй, сангийн хөрөнгө зориулалт бус зарцуулсан	232105.0	Албан шаардлага	Засаг дарга, Санхүү албаны дарга, Нягтлан бодогч	Б.Батболд Э.Эрэндаваа, А.Бат-Эрдэнэ
2	Үйл ажиллагааны орлого дутуу төвлөрүүлсэн, сумдын байцаагч нарын гүйцэтгэлийн ажлын тайлан хангалтгүй, мэдээлэл	1281.3	Зөвлөмж	Засаг дарга, Санхүү албаны дарга, Нягтлан бодогч	Б.Батболд Э.Эрэндаваа, А.Бат-Эрдэнэ

	өгдөггүй, татварын орлогын төлөвлөлт гүйцэтгэлд тулгуурлаагүй, газрын төлбөрийн орлогын мэдээлэл хангалтгүй, бүртгэл тооцоо судалгаа ирүүлээгүй				
3	Үндсэн хөрөнгийн бүртгэлд тавих хяналт сул, үнэ төлбөргүй авах хөрөнгийн орлогыг үр дүнд буруу тайлагнасан, засгийн газрын 10-р тогтоолын хэрэгжилт хангалтгүй, ТШЗ-ийн тайланд үнэ төлбөргүй хөрөнгө дутуу авсан байна.	2680533.3	Зөвлөмж	Засаг дарга, Санхүү албаны дарга, Нягтлан бодогч	Б.Батболд Э.Эрэндаваа, А.Бат-Эрдэнэ
4	Урьдчилж гарсан зардлыг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй, малжуулах зээлийн эргэн төлөлтийн тооцоо хувийн хэргийн зээлийн мэдээлэл байхгүй байна.	62299.9	Зөвлөмж	Засаг дарга, Санхүү албаны дарга, Нягтлан бодогч	Б.Батболд Э.Эрэндаваа, А.Бат-Эрдэнэ
	Дүн	2976219.5			

ХОВД АЙМГИЙН ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР